

موسسه فرهنگی اقتصادی فکربرتر

www.hoseinakbarpur@yahoo.com

www.fekrebartarmail@gmail.com

۰۹۱۷۰۷۱۷۸۰۰ حسین اکبرپور

www.googlekalayab.com

منبع: تالار مجازی بورس ایران

الفبای بورس اوراق بهادار ایران

تاریخچه پیدایش بورس در جهان

کلمه بورس هم مثل هر کلمه‌ای، دارای یک پیشینه‌ی تاریخی است. برای مثال واژه‌ی بانک از آنجا پدید آمد که در اروپا افراد برای انجام مبادلات پولی خود روی نیمکت‌های میدان‌های قدیمی می‌نشستند و پول‌های خود را مبادله می‌کردند. از آنجا که لغت "بنک" در زبان ایتالیایی به معنی نیمکت است. بعدها مراکزی که وظیفه‌ی انجام مبادلات پولی را بر عهده گرفتند به بانک معروف شدند. به گفته اغلب کارشناسان، تاریخچه پیدایش واژه بورس هم به قرن پانزدهم میلادی باز می‌گردد. در آن زمان، بازرگانان و کسبه‌ی شهری به نام «بورژ (Bruges)» در شمال غربی بلژیک، در میدانی به نام «تربورس (TerBeurze)» در مقابل خانه‌ی بزرگ‌زاده‌ای به نام «واندر بورس» جمع می‌شدند و خرید و فروش می‌کردند. از آن تاریخ به بعد مکان‌هایی که مردم در آنجا خرید و فروش می‌کردند، به بورس معروف شدند. در آن زمان، این مکان‌ها از نظم و انضباط خاصی برخوردار نبود و هر کس می‌توانست در آنجا به فعالیت بپردازد، اما به مرور زمان و رفته‌رفته، نظم و انضباط خاصی در این مکان‌ها حاکم شد؛ به نحوی که پس از مدتی، فقط بازرگانان، صرافان و دلان بودند که اجازه داشتند در این مکان‌ها خرید و فروش کنند. در گذر زمان، تالارهای مسقف بورس شکل گرفت و بازرگانان که تا پیش از آن، در هوای آزاد خرید و فروش می‌کردند، برای خرید و فروش به این تالارها می‌رفتند. در بسیاری از منابع علمی و تاریخی، زمان آغاز به کار تالارهای مسقف بورس را به عنوان تاریخ رسمی تأسیس بورس در دنیا معرفی می‌کنند، اگرچه همانطور که گفتیم، پیشینه آن به قبل از آن تاریخ و به قرن پانزدهم

میلاادی برمی‌گردد. اما بازرگانان در این تالارهای مسقف - که به بورس معروف شدند - چه چیزی را داد و ستد می‌کردند؟ برای توضیح در این باره، ابتدا باید مفهوم دیگری را توضیح دهیم؛ مفهومی به نام شرکت سهامی . در زمان‌های گذشته، بازرگانان همواره به دنبال آن بودند تا ضرر و زیان‌های احتمالی ناشی از تجارت خود را کاهش دهند. شراکت، راهی بود که می‌توانست ریسک کسب و کار آنها را کاهش دهد؛ چون با شریک‌شدن چندین فرد در یک کسب و کار، سود و زیان‌های احتمالی آن کسب و کار بین شرکا تقسیم می‌شد. این تجربه، به تدریج به تشکیل شرکت‌های سهامی منجر شد. در این شرکت‌ها، هر یک از شرکا به نسبت سهمی که در شرکت داشت، در منافع و یا ضررهای احتمالی شرکت سهیم می‌شد. اولین شرکت سهامی با نام «ماسکوی» (Muscovy) در سال ۱۵۵۳ میلادی، با مشارکت عده‌ای از تجار در روسیه ایجاد شد. گسترش مبادلات تجاری در جهان، نیاز به سرمایه‌های بیشتری و شرکای بیشتری را آشکار کرد. پیدا کردن شرکای متعدد برای سرمایه‌گذاری در یک کسب و کار، به مراکزی نیاز داشت که بتواند در واقع بین دارندگان سرمایه و متقاضیان سرمایه، ارتباط برقرار کند. این مراکز، به نام «بورس» معروف شدند. شرکت‌ها با فروش سهام خود در بورس، در واقع سرمایه‌گذاران و شرکای بیشتری را برای مشارکت در کسب و کار خود، پیدا می‌کردند. در بخش قبل، به تاریخچه پیدایش واژه بورس و همچنین تأسیس بورس در جهان پرداختیم و گفتیم که اولین بورس جهان، در اوایل قرن هفدهم میلادی، در آمستردام هلند تأسیس شد و اولین شرکتی هم که سهامش را در این بورس عرضه کرد، کمپانی هند شرقی نام داشت. اما بورس در ایران، چگونه شکل گرفت؟ مطالعات اولیه درباره تأسیس بورس در ایران، به سال ۱۳۱۵ هجری شمسی بر می‌گردد. در این سال، فردی بلژیکی به نام "ران لوترفلد" پس از انجام مطالعات گسترده درباره‌ی تأسیس بورس در ایران، اساسنامه‌ی داخلی بورس را تهیه و به مسئولان ایرانی ارائه کرد، اما با توجه به شرایط آن زمان و وقوع جنگ جهانی دوم، عملاً موضوع بررسی و تأسیس بورس در ایران بیش از ۲۵ سال به تأخیر افتاد. بالاخره در سال ۱۳۴۱، کمیسیونی در وزارت بازرگانی و با حضور نمایندگان وزارت دارایی، وزارت بازرگانی و بانک توسعه‌ی صنعتی و معدنی ایران تشکیل و موافقت‌نامه اولیه تأسیس بورس سهام در این کمیسیون، تنظیم شد. در اواخر همان سال یعنی سال ۴۱، هیأتی از بورس بروکسل به سرپرستی دبیرکل این بورس برای مشارکت در راه‌اندازی بورس ایران، به کشورمان دعوت شدند و بالاخره پس از چهار سال، در سال ۱۳۴۵ قانون تشکیل بورس اوراق بهادار در مجلس تصویب و برای اجرا از سوی وزارت اقتصاد به بانک مرکزی ابلاغ شد. حدود یک‌سال بعد از ابلاغ قانون تشکیل بورس اوراق بهادار، در پانزدهم بهمن ماه سال ۱۳۴۶، بورس اوراق بهادار تهران با انجام چند معادله بر روی سهام بانک توسعه‌ی صنعتی و معدنی که

بزرگ‌ترین مجتمع واحدهای تولیدی و اقتصادی در آن تاریخ به شمار می‌رفت، به طور رسمی فعالیت خود را آغاز کرد. بورس ایران در تاریخ ۴۵ ساله فعالیت خود، همواره فراز و فرودهای بسیار زیادی را تجربه کرده است، اما شاید بتوان گفت یکی از مهم‌ترین تحولات تاریخ بورس ایران، تأسیس قانون جدیدی تحت عنوان قانون بازار اوراق بهادار در اول آذر سال ۱۳۸۴ بوده است که ضمن رفع برخی نارسایی‌ها و نواقص موجود در قانون اولیه، زمینه توسعه گسترده بورس در ایران را فراهم کرد. براساس این قانون، بخش نظارتی بورس از بخش‌های عملیاتی آن تفکیک شد، به این معنا که سازمانی به عنوان سازمان بورس و اوراق بهادار، به عنوان نهاد نظارتی بورس تشکیل شد. سازمان بورس که خود تحت نظارت شورایی به اسم شورای عالی بورس فعالیت می‌کند، وظایف متعددی دارد که یکی از مهم‌ترین وظایف آن، تأسیس و نظارت بر عملکرد بورس‌های مختلف است. امروز، چهار بورس بزرگ کشور تحت نظارت سازمان بورس و اوراق بهادار فعالیت می‌کنند:

- بورس اوراق بهادار تهران که در آن، سهام شرکت‌ها و سایر اوراق بهادار مانند اوراق مشارکت خرید و فروش می‌شود.

- فرابورس ایران که در آنجا هم سهام شرکت‌هایی که بنا به دلایلی موفق به پذیرش در بورس اوراق بهادار تهران نمی‌شوند، مورد داد و ستد قرار می‌گیرد.

- بورس کالای ایران که در آن، انواع کالاها مانند محصولات پتروشیمی، فلزات، محصولات کشاورزی و ... خرید و فروش می‌شود.

- و در نهایت بورس انرژی که به تازگی تأسیس شده و قرار است در آن، حامل‌های انرژی با محوریت برق، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین حامل‌های انرژی، خرید و فروش شود.

گسترش ابزارهای متنوع مالی و فعالیت‌های اطلاع‌رسانی موجب شده تعداد سهامداران در طی سال‌های اخیر رشد نماید. در این مجموعه برنامه‌ها، ما عمدتاً به معرفی بورس اوراق بهادار و نحوه سرمایه‌گذاری در این بازار، از طریق خرید و فروش سهام شرکت‌ها و سایر انواع اوراق بهادار می‌پردازیم تا از این رهگذر علاقه‌مندان به فعالیت در این عرصه بتوانند به اطلاعات مفید و لازم دست پیدا کنند.

www.googlekalayab.com

موسسه فرهنگی اقتصادی فکر برتر

[www.hoseinakbarpur@yahoo.com](mailto:hoseinakbarpur@yahoo.com)

www.fekrebartar@mail@gmail.com

۰۹۱۷۰۷۱۷۸۰۰ حسین اکبرپور

معرفی دارایی‌های مالی و واقعی

انواع نیازهای انسان سبب شده است تا در جوامع مختلف، مردم محل-هایی را به نام بازار ایجاد نمایند. بازار مکانی عمومی است که در آن خریداران و فروشندگان معاملات خود را مستقیماً یا از طریق واسطه‌ها انجام می‌دهند. در مطالب گذشته گفتیم که بورس نیز یکی از انواع بازارهاست. امروزه، بازارها دیگر صرفاً به یک مکان خاص محدود نمی‌شوند و می‌توانند در قالب یک شبکه ارتباطی مثل اینترنت تشکیل شوند. در بازارها دارایی‌های مختلفی مورد خرید و فروش قرار می‌گیرد. در یک طبقه‌بندی کلی، دو نوع دارایی عمده وجود دارد: دارایی مالی و دارایی واقعی. برای درک بهتر مفهوم بورس، بهتر است ابتدا درباره این دو نوع دارایی توضیح دهیم. منظور از دارایی-های فیزیکی یا دارایی‌های واقعی، همان طور که از نام آن برمی‌آید، دارایی‌هایی هستند که جنبه فیزیکی دارند، مثلاً خودرو، املاک و مستغلات، لوازم منزل، طلا و... دارایی‌های فیزیکی هستند اما دارایی‌های مالی که به آنها دارایی‌های کاغذی هم گفته می‌شود، دارایی‌هایی هستند که ارزش آنها به پشتوانه یک دارایی دیگر تعیین می‌شود. به عنوان مثال، دارنده سهام یک شرکت، به نسبت سهام خود در دارایی‌ها و منافع شرکت مذکور سهام می‌شود یا دارنده اوراق مشارکت، به واسطه مشارکت در پروژه‌ای که اوراق مذکور برای تأمین مالی آن پروژه منتشر شده، سود به دست می‌آورد. به نظر شما در بورس کدام نوع از این دارایی‌ها مورد معامله قرار می‌گیرد؟ بله! بورس به عنوان یک بازار، محلی است که انواع دارایی‌ها، اعم از دارایی‌های مالی و یا واقعی در آنجا خرید و فروش می‌شود. به بورسی که در آن دارایی‌های مالی یا اصطلاحاً دارایی‌های کاغذی خرید و فروش می‌شود، بورس اوراق بهادار و به بورسی که در آن دارایی‌های واقعی یا کالاهای فیزیکی خرید و فروش می‌شود، بورس کالا می‌گوییم. نوع دیگری از بورس به اسم بورس ارز هم وجود دارد که در آنجا، پول رایج کشورها خرید و فروش می‌شود. توجه داشته باشید که ما در این مجموعه برنامه‌ها، بیشتر به معرفی بورس اوراق بهادار یا اصطلاحاً بازار سهام و نحوه سرمایه‌گذاری در این بازار می‌پردازیم و از معرفی تفصیلی بورس کالا یا بورس ارز صرف نظر می‌کنیم؛ چون بخش عمده خریداران و فروشندگان بورس کالا را اشخاص حقوقی، اعم از شرکت‌ها و

وسازمان‌ها با رقم‌های معاملاتی بالا تشکیل می‌دهند و بنابراین، موضوعات آن دامنه محدودتری از مخاطبان را در بر می‌گیرد و بورس ارز نیز هنوز در کشور ما راه‌اندازی نشده است. این در حالی است که بخش زیادی از خریداران و فروشندگان سهام یا اصطلاحاً سرمایه‌گذاران در بورس اوراق بهادار، اشخاص حقیقی هستند که بعضاً حتی با مبالغ کم و پس‌اندازهای مازاد خود، از طریق خرید سهام شرکت‌ها یا سایر اوراق بهاداری که در بورس خرید و فروش می‌شود، در این بازار سرمایه‌گذاری کرده‌اند. جالب است بدانید در حال حاضر، بیش از ۶ میلیون نفر در بورس کد سهامداری دارند که این موضوع، نشان‌دهنده فراگیر بودن بورس اوراق بهادار است. بنابراین، مناسب دانستیم بیشتر مباحث این مجموعه آموزشی را به معرفی بورس اوراق بهادار و اصول و شیوه‌های سرمایه‌گذاری در این بازار اختصاص دهیم. قطعاً مطالعه سایر مطالب، شیوه‌های جدید و جالبی از سرمایه‌گذاری را به شما آموزش خواهد داد. مهم نیست چقدر پس‌انداز دارید، مهم این است که با کمترین مبالغ هم بتوانید یک سرمایه‌گذاری قانونی، سودآور و مؤثر انجام دهید.

موسسه فرهنگی اقتصادی فکربرتر

www.hoseinakbarpur@yahoo.com

www.fekrebartarmail@gmail.com

۰۹۱۷۰۷۱۷۸۰۰ حسین اکبرپور

اهمیت و نقش بورس در اقتصاد

در مطالب قبل گفتیم که بورس، یک بازار است که انواع دارایی در آن مورد خرید و فروش قرار می‌گیرد. البته بازاری که ما از آن، با عنوان بورس صحبت می‌کنیم، با بازارهای متداول مثل بازار طلا، بازار خودرو، بازار فرش و... که اغلب شما با آنها آشنا هستید، تفاوت‌های عمده‌ای دارد. شاید بتوان رسمی بودن، شفافیت و برخورداری از پشتوانه محکم قانونی را مهمترین تفاوت‌های بورس با بازارهای سنتی دانست. به این معنا که: اولاً بورس، برخلاف بازارهای سنتی، یک بازار کاملاً رسمی است و خرید و فروش در آن، براساس قوانین، مقررات و ضوابط

مشخص و نظام‌مند انجام می‌شود. تفاوت دوم بورس با بازارهای سنتی، شفافیت بالای بورس است، به این معنا که وقتی که فردی تصمیم به خرید یا فروش سهام یک شرکت در بورس می‌گیرد، به راحتی و تنها صرفاً با دسترسی به اینترنت، می‌تواند به همه اطلاعات مربوط به آن شرکت دسترسی داشته باشد و بعد از بررسی کامل این اطلاعات، درباره خرید یا فروش سهام آن شرکت تصمیم‌گیری کند، درحالی‌که بازارهای سنتی از چنین شفافیتی برخوردار نیستند. تفاوت سوم بورس با بازارهای سنتی هم به برخورداری فعالان بورس از پشتوانه قانونی مربوط است؛ زیرا به دلیل اهمیت فوق‌العاده بورس در نظام اقتصادی کشور، قانون‌گذار قوانین، مقررات و ساختارهای لازم را برای حفظ حقوق سرمایه‌گذاران در بورس در نظر گرفته است تا سرمایه‌گذاران، با اطمینان خاطر از عدم بروز اتفاقاتی مثل سوءاستفاده، کلاهبرداری و... در این بازار سرمایه‌گذاری کنند؛ مزیتی که در بازارهای سنتی وجود ندارد. از تفاوت بورس با بازارهای سنتی که بگذریم، بهتر است اشاره‌ای هم به نقش بورس و به طور مشخص، بورس اوراق بهادار در اقتصاد جامعه داشته باشیم. اشاره کردیم که به علت اهمیت بالای بورس در اقتصاد کشورها، قوانین و مقررات متعددی در زمینه بورس و حمایت از سرمایه‌گذاران این بازار در همه‌جای دنیا به تصویب رسیده و اجرا می‌شود. اما چرا بورس تا این اندازه، در نظام اقتصادی کشورها اهمیت دارد؟ فرض کنید شرکتی پس از انجام مطالعات کارشناسی، به این نتیجه رسیده است که با افزایش تعداد خطوط تولید خود، می‌تواند محصول جدیدی را به بازار عرضه کند. طبیعتاً موفقیت شرکت در راه‌اندازی خط تولید جدید، منجر به افزایش میزان تولید، فروش و سودآوری شرکت، ایجاد فرصت‌های شغلی بیشتر، خودکفایی در عرصه ملی و در نهایت، رشد و رونق اقتصادی خواهد شد اما شرکت برای راه‌اندازی این خط تولید، نیاز به پول دارد. پس سوال اصلی این است که منابع مالی مورد نیاز برای راه‌اندازی این خط تولید، چگونه باید تأمین شود؟ یک راه متداول، مراجعه مسئولان شرکت به بانک و دریافت تسهیلات بانکی است. این روش از نظر زمانی، معمولاً فرایندی زمان‌بر و طولانی است. همچنین هزینه بالایی را به شرکت تحمیل می‌کند؛ چون شرکت در صورت دریافت تسهیلات، باید سود تسهیلات را به بانک پرداخت کند و نرخ سود نیز معمولاً قابل توجه است؛ بنابراین با این روش، ریسک شرکت نیز تا حد زیادی افزایش پیدا می‌کند. اما در کنار این روش، روش دیگری هم وجود دارد که تأمین مالی از طریق بورس اوراق بهادار است. در این روش، شرکت می‌تواند در صورت پذیرش در بورس، طرح توجیهی خود برای راه‌اندازی خط تولید جدید را به بورس ارائه کند. در صورتی که کارشناسان بورس تشخیص دادند که طرح ارائه شده، از نظر میزان سودآوری و سایر شرایط، طرح قابل قبولی است، به شرکت اجازه می‌دهند تا با عرضه و فروش سهام جدید به سرمایه‌گذاران در بورس اوراق بهادار، منابع

www.googlekalayab.com

مالی موردنیاز خود را برای راهاندازی خط تولید جدید تأمین کند. به این ترتیب، از یکسو شرکت توانسته است با سهم کردن دیگران در طرح خود، به راحتی تأمین مالی کند. از سوی دیگر نیز، سرمایه‌گذارانی که طرح شرکت را سودآور تشخیص داده‌اند نیز توانسته‌اند با خرید سهام آن شرکت، هر چند به میزان بسیار کم و با سرمایه اندک، در یک طرح سودآور و ملی، شریک شوند. نتیجه چنین مشارکت مؤثری نیز قطعاً، رشد و شکوفایی اقتصادی کشور خواهد بود. توجه به این نکته ضروری است که چون سرمایه‌گذاران در بورس اوراق بهادار، پس از بررسی و تحلیل اطلاعات منتشر شده از سوی شرکت‌ها، سهام شرکت‌های سودآور و دارای عملکرد قابل قبول را انتخاب می‌کنند، بنابراین بورس در واقع با ایجاد فضای رقابتی، باعث می‌شود که شرکت‌های موفق و سودده، بتوانند از طریق فروش سهام به تأمین مالی بپردازند و برعکس شرکت‌های زیان‌ده به‌طور خودکار از گردونه خارج شوند تا تخصیص منابع، به صورت مطلوب و بهینه انجام شود؛ امری که به نوبه خود رونق اقتصاد را به دنبال خواهد داشت. به همین علت است که کشورهای که دارای بورس تکامل یافته‌تر هستند، توانسته‌اند رشد اقتصادی بیشتری را تجربه کنند.

www.googlekalayab.com

موسسه فرهنگی اقتصادی فکریتر

[www.hoseinakbarpur@yahoo.com](mailto:hoseinakbarpur@yahoo.com)

www.fekrebartarmail@gmail.com

۰۹۱۷۰۷۱۷۸۰۰ حسین اکبرپور

مزایای بورس برای سرمایه‌گذاران

در مطالب گذشته، ضمن اشاره به تاریخچه تأسیس بورس در ایران و جهان، گفتیم که سرمایه‌گذاری افراد جامعه در بورس، می‌تواند نقش بسیار زیادی در رونق اقتصادی داشته باشد، چون با این کار، منابع مالی موردنیاز بنگاه‌های اقتصادی برای توسعه فعالیت‌ها تأمین شده و در نتیجه، رونق کسب و کار، اشتغال‌زایی و رشد و

و شکوفایی اقتصاد کشور را به دنبال خواهد داشت. اما حتما این سوال برای شما ایجاد شده است که سرمایه‌گذاری در بورس و خرید سهام شرکت‌ها، چه نفعی برای شما دارد؟ به عبارت دیگر، چه دلیلی دارد که فرد، به جای گزینه‌های متعددی که برای سرمایه‌گذاری وجود دارد، خرید سهام و سرمایه‌گذاری در بورس را انتخاب کند؟ اگر ادامه مطالب را مطالعه کنید، پاسخ این سوالات را دریافت خواهید کرد.

-کسب درآمد

یکی از اهداف اصلی هر فرد در سرمایه‌گذاری کسب سود و درآمد است. سرمایه‌گذاری در بورس، اگر به صورت صحیح و آگاهانه باشد، از دو طریق این هدف را تأمین می‌کند: یکی دریافت سود نقدی و دیگری افزایش قیمت سهام.

شرکتی که شما سهام آن را خریداری می‌کنید، در صورتی که عملکرد موفق و سودآوری داشته باشد، سالانه مقدار قابل توجهی سود به دست می‌آورد. بر اساس قانون، سود شرکت متعلق به سهامداران آن شرکت است، بنابراین افرادی که سهام یک شرکت را در اختیار دارند، به میزان سهم خود، در سود شرکت نیز سهیم هستند. البته شرکت‌ها لزوماً همه سود سالانه خود را بین سهامدارانشان تقسیم نمی‌کنند، چون ممکن است برای توسعه فعالیت‌هایشان نیاز به پول داشته باشند. بنابراین ترجیح می‌دهند بخشی از سود سالانه را بین سهامداران توزیع کنند و بخش دیگری از سود را هم در فعالیت‌های توسعه‌ای شرکت صرف کنند. به سودی که سالانه، بین سهامداران توزیع می‌شود، سود نقدی یا اصطلاحاً DPS گفته می‌شود. دریافت سود نقدی، اولین روش کسب درآمد توسط سهامداران است. برای مثال، شرکتی را فرض کنید که ارزش سهامش در بورس ۱۵۰ تومان است. اگر این شرکت در پایان سال ۱۵ تومان سود بین سهامدارانش تقسیم کند، در واقع به میزان ۱۰ درصد سود نقدی به سهامدارانش داده است. اما درآمد سهامداران فقط به سود نقدی محدود نمی‌شود. وقتی یک شرکت عملکرد خوب و موفقیت‌آمیزی داشته باشد، تمایل سرمایه‌گذاران برای خرید سهام آن شرکت در بورس افزایش می‌یابد، بنابراین سرمایه‌گذاران حاضر خواهند بود تا مبلغ بیشتری را برای خرید سهام آن شرکت بپردازند، در نتیجه قیمت سهام شرکت در بورس افزایش می‌یابد. افزایش قیمت سهام شرکت در بورس نیز باعث افزایش درآمد و دارایی سهامداران آن شرکت می‌شود. در مثال قبل، فرض کنید قیمت سهام شرکت مورد نظر که پارسال ۱۵۰ تومان بوده، در پایان سال، به علت عملکرد موفق شرکت به ۱۹۵ تومان رسیده است، یعنی ۳۰ درصد افزایش یافته است. بنابراین، سهامداران شرکت، علاوه بر آنکه ۱۰ درصد سود نقدی دریافت کرده‌اند، ۳۰ درصد

هم از محل افزایش قیمت سهام شرکت سود به دست می‌آوردند، یعنی در طول یکسال ۴۰ درصد سود به دست آورده‌اند. البته باید توجه داشت که اگرچه شرکت‌هایی که سهامشان در بورس خرید و فروش می‌شود، همگی جزو شرکت‌های بزرگ، معتبر و موفق کشور هستند، اما هر شرکتی عملکرد و سودآوری خاص خود را دارد و سرمایه‌گذاران باید موقع خرید سهام شرکت، اطلاعات شرکت مربوط را به طور دقیق بررسی کنند تا بتوانند درآمد قابل قبولی داشته باشند. نکته دیگری که باید مورد توجه سرمایه‌گذاران قرار گیرد این است که شرکت‌ها، سیاست‌های متفاوتی در توزیع سود نقدی دارند، به این معنا که برخی شرکت‌ها ترجیح می‌دهند که سود نقدی کمتری توزیع کنند و بیشتر سود سالانه خود را برای توسعه شرکت به کار بگیرند، اما برخی دیگر از شرکت‌ها، معمولاً بخش عمده سود خود را بین سهامداران توزیع می‌کنند. شما در هنگام خرید سهام شرکت، باید به این موضوع توجه کنید که آیا دریافت سود نقدی سالیانه برایتان اهمیت دارد یا اینکه دید بلندمدت‌تری دارید و بیشتر، تمایل دارید ارزش سهامتان افزایش یابد. برای مثال، بازنشستگی که ترجیح می‌دهند سود سالانه و مستمر را برای تأمین مخارج خود دریافت کنند، بهتر است سهام شرکت‌هایی را انتخاب کنند که سیاست توزیع سود نقدی بیشتری دارند، اما جوانی که دوست دارد ارزش سهامش در چند سال آینده، افزایش قابل توجهی داشته باشد، سهام شرکتی را ترجیح می‌دهد که سیاست توسعه‌ای در پیش گرفته و بخش قابل توجهی از سود سالانه را به این امر اختصاص می‌دهد. این موضوع را می‌توانید از سیاست‌های گذشته شرکت‌ها تشخیص دهید که آیا شرکت مورد نظر بیشتر به توزیع سود علاقه‌مند است یا به توسعه شرکت.

-امنیت و شفافیت در سرمایه‌گذاری

اگر به شما بگویند با سرمایه‌گذاری در کاری، می‌توانید سرمایه خود را در یکسال چند برابر کنید، ولی شما از جزئیات و کیفیت این سرمایه‌گذاری مطلع نباشید، مثلاً ندانید قرار است پول خود را در چه کاری سرمایه‌گذاری کنید؟ آیا این کار شرعی و قانونی است یا نه؟ آیا اصلاً فردی که ادعای چند برابر کردن پول شما را مطرح کرده، فرد مطمئن و مورد اعتمادی است یا نه؟ آیا سرمایه شما باز خواهد گشت یا امکان کلاهبرداری در آن وجود دارد؟ و هزاران اما و اگر دیگر. در یک‌چنین شرایطی، آیا حاضر به سرمایه‌گذاری خواهید شد؟ طبیعتاً پاسخ اغلب شما منفی است. یکی از مهم‌ترین مزایای سرمایه‌گذاری در بورس، امنیت در سرمایه‌گذاری و برخورداری از حمایت قانون و مقررات است. در برنامه‌های قبل، به جایگاه حیاتی بورس در اقتصاد اشاره کردیم و گفتیم که به

دلیل همین اهمیت بالا، قوانین و مقررات متعددی درباره بورس و حمایت از سرمایه‌گذاران در این بازار تصویب شده است که این امر، امنیت بورس را برای سرمایه‌گذاری تضمین می‌کند.

برای مثال، اگر فردی سهام شرکتی را در بورس خریداری کند و شرکت مذکور، در پایان سال، با وجود تصویب سود نقدی، از پرداخت سود در مهلت مقرر خودداری کند، سهامدار می‌تواند از شرکت مذکور شکایت کرده و سود خود را دریافت نماید. یا مثلاً شرکت‌هایی که سهامشان در بورس خرید و فروش می‌شود، موظف هستند اطلاعات مالی و عملکردی خود را بصورت مستمر، منتشر نمایند تا سرمایه‌گذاران، با اطلاع و شناخت کافی نسبت به وضعیت یک شرکت، درباره خرید یا فروش سهام آن شرکت تصمیم‌گیری کنند. در صورتی که شرکتی برخلاف قوانین و مقررات، اطلاعات خود را منتشر نکند، اعضای هیأت مدیره شرکت مسئول خواهند بود و به خاطر این اقدام، باید به مراجع حقوقی پاسخگو باشند. بنابراین، اگرچه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس، شرکت‌های بزرگ و معتبری هستند و اغلب دچار چنین مشکلاتی نمی‌شوند، اما در عین حال قانونگذار با در نظر گرفتن این تمهیدات، اطمینان لازم را برای سهامداران فراهم می‌کند که نهایت تلاش برای جهت حفظ و استیفای حقوق آنان به عمل آمده است. همچنین همانطور که گفته شد، براساس قوانین و مقررات، شرکت‌هایی که سهامشان در بورس خرید و فروش می‌شود موظف‌اند کلیه اطلاعات حائز اهمیت خود اعم از اطلاعات مالی، برنامه‌ها و... را به بورس اعلام کنند. بورس نیز پس از بررسی اطلاعات ارسالی از سوی شرکت‌ها، این اطلاعات را در شرایط یکسان، برای اطلاع سهامداران منتشر می‌کند. به علاوه، بورس بصورت لحظه‌ای، کلیه اطلاعات مربوط به آخرین وضعیت معاملات انجام شده در بورس، قیمت سهام، میزان عرضه و تقاضای موجود برای هر یک از سهام‌ها، میزان خرید و فروش صورت گرفته بر روی سهام و... را از طریق اینترنت منتشر می‌کند و سرمایه‌گذاران می‌توانند با بررسی و تحلیل این اطلاعات، نسبت به خرید سهام جدید و یا فروش سهامی که در اختیار دارند، تصمیم‌گیری کنند. این موضوع -که از آن، به شفافیت در بورس یاد می‌شود- باعث می‌شود تا سرمایه‌گذاران در شرایط یکسان و عادلانه از نظر میزان دسترسی به اطلاعات، تصمیم‌گیری نمایند. بنابراین، می‌توان سرمایه‌گذاری در بورس را یک سرمایه‌گذاری کاملاً شفاف دانست.

-حفظ سرمایه در مقابل تورم

به طور معمول، ارزش پول در طول زمان، خود به خود کاهش می‌یابد و با توجه به تورم موجود در جامعه، در صورتی که افراد پس‌اندازهای خود را در جای مناسبی سرمایه‌گذاری نکنند، ارزش آن کاسته خواهد شد. برای حفظ ارزش پول در طول زمان، مناسب‌ترین راه حل، سرمایه‌گذاری است؛ البته سرمایه‌گذاری در فعالیت‌هایی که بتواند بازدهی بیشتر از کاهش ارزش پول ناشی از تورم داشته باشد. سرمایه‌گذاری در بورس، یکی از این بهترین این روش‌هاست. جالب است بدانید براساس آمارها، متوسط سود سرمایه‌گذاری در بورس در دوره ۲۰ سال اخیر، یعنی از ابتدای سال ۱۳۷۰ تا اوایل سال ۱۳۹۱ به مراتب بیشتر از بازدهی سرمایه‌گذاری در بازارهایی مثل طلا، ارز و مسکن بوده است، اگرچه ممکن است این بازارها، در مقاطعی نوسانات زیادی را هم تجربه کرده باشند. اما سرمایه‌گذاری در بورس چگونه به حفظ ارزش پول در مقابل تورم کمک می‌کند؟ همانطور که قبلاً هم گفتیم، افراد با خرید سهام یک شرکت، در واقع به نسبت سهمی که خریداری کرده‌اند، در منافع این شرکت، یعنی دارایی‌های شرکت و همچنین سود و زیان آن سهم می‌شوند. طبیعتاً در طول زمان، اولاً ارزش دارایی‌های شرکت متناسب با تورم افزایش می‌یابد و ثانیاً، شرکت در اثر فعالیت‌های اقتصادی که انجام می‌دهد، سود قابل قبولی به دست می‌آورد، بنابراین افرادی که اقدام به خرید سهام شرکت می‌کنند- البته در صورتی که انتخاب صحیح و آگاهانه‌ای داشته باشند- می‌توانند سرمایه خود را در مقابل تورم حفظ کنند.

-قابلیت نقدشوندگی خوب

یکی از ویژگی‌های یک دارایی خوب، این است که قابلیت نقدشوندگی بالایی داشته باشد؛ یعنی بتوان آن را سریع به پول نقد تبدیل کرد.

برای هر کسی، در طول زندگی ممکن است شرایطی پیش آید که نیاز به نقد کردن دارایی‌های خود پیدا کند. نقد کردن دارایی‌ها علاوه بر این که مشکلات خاص خود را دارد، نیازمند زمان است. فرض کنید شما سرمایه‌ی خود را به یک دستگاه آپارتمان تبدیل کرده‌اید و اکنون، به دلیل شرایطی، به پول نیاز پیدا کرده‌اید و می‌خواهید آپارتمان را بفروشید. روشن است که شما، از زمان تصمیم به فروش تا فروش و دریافت وجه آن با مشکلات فراوانی مثل پیدا شدن مشتری، توافق برای معامله، انتقال سند و... مواجه خواهید بود. اما افرادی که با خرید سهام و یا سایر انواع اوراق بهادار، در بورس سرمایه‌گذاری می‌کنند، به محض تصمیم به فروش کافی است به اولین کارگزاری بورس در سراسر کشور مراجعه نمایند و تقاضای فروش خود را ثبت کنند. حتی در شرایط بحرانی نیز در صورتی که شما سهام خود را به قیمت اندکی کمتر از قیمت روز بازار برای فروش عرضه کنید، در

www.googlekalayab.com

کوتاه‌ترین زمان ممکنه پول نقد تبدیل خواهد شد. این شرایط سبب شده است تا درجه‌ی نقدشوندگی اوراق بهادار نسبت به سایر سرمایه‌گذاری‌ها بالاتر باشد.

-مشارکت در تصمیم‌گیری برای اداره‌ی شرکت‌ها

افرادی که سهام یک شرکت را می‌خرند، می‌توانند با حضور در مجامع و رأی دادن، به نسبت سهمی که در اختیار دارند، در تصمیم‌گیری‌های شرکت و نحوه اداره‌ی آن مشارکت کنند. این افراد با استفاده از حق رأی خود، قادرند هیئت‌مدیره‌ی شرکت را انتخاب نمایند، درباره طرح‌های جدیدی که مدیران شرکت پیشنهاد می‌کند، اظهارنظر کنند و همچنین می‌توانند میزان سود تقسیمی به سهامداران شرکت را مشخص کنند؛ خلاصه این که این افراد به عنوان صاحبان اصلی شرکت در تصمیم‌گیری‌های شرکت مشارکت می‌کنند. البته همانطور که گفتیم، میزان اثرگذاری هر یک از سهامداران در تصمیمات شرکت به میزان سهامی است که در اختیار دارد و بنابراین، افرادی که سهام بیشتری در اختیار دارند، می‌توانند در تصمیم‌گیری‌های شرکت نقش مؤثرتری ایفا کنند.

www.googlekalayab.com

موسسه فرهنگی اقتصادی فکریتر

www.hoseinakbarpur@yahoo.com

www.fekrebartarmail@gmail.com

۰۹۱۷۰۷۱۷۸۰۰ حسین اکبرپور

مزایای بورس برای شرکت‌هایی که سهامشان را در بورس عرضه می‌کنند

در مطالب گذشته، مزیت سرمایه‌گذاری در بورس برای سرمایه‌گذاران را تشریح کردیم و گفتیم که افرادی سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس را خریداری می‌کنند، از مزیت‌های متعددی مانند کسب درآمد، امنیت و شفافیت در سرمایه‌گذاری، حفظ ارزش پول در مقابل تورم، قابلیت نقدشوندگی سرمایه و امکان مشارکت در

نحوه اداره شرکت برخوردار می‌شوند. اما در سوی دیگر ماجرا، شرکت‌های بورسی قرار دارند، یعنی شرکت‌هایی که سهامشان در بورس داد و ستد می‌شود. سوال اینجاست که پذیرش در بورس، برای شرکت‌ها چه مزیتی دارند و شرکت‌ها با چه انگیزه‌ای، علاقه‌مند به عرضه سهامشان در بورس هستند؟ آنهم در شرایطی که پذیرش در بورس، طبیعتاً برای آنها الزاماتی مانند لزوم اطلاع‌رسانی مستمر و شفاف به سهامداران، رسیدگی دقیق به حساب‌های مالی و... را ایجاد می‌کند؟ در ادامه، سه مزیت عمده‌ای را که پذیرش در بورس، برای شرکت‌ها بدنبال دارد، ذکر می‌کنیم:

- امکان تأمین آسان منابع مالی

شرکت‌ها معمولاً برای گسترش فعالیت خود به منابع مالی جدید نیاز دارند. این منابع مالی معمولاً یا از طریق استقراض از بانک و یا از طریق عرضه‌ی سهام تأمین می‌شود. تأمین مالی از طریق استقراض مشکلات فراوانی دارد. فرض کنید شرکتی برای اجرای طرحی از بانک تقاضای وام می‌کند. در اولین قدم باید طرح خود را به همراه تقاضا برای دریافت وام به بانک ارسال کند. بانک پس از بررسی، کارشناسان خود را برای بازدید و ارزیابی به محل اجرای طرح می‌فرستد. در صورتی که هیچ‌گونه مشکلی از دید کارشناسان بانک وجود نداشته باشد، بانک اسنادی را برای تضمین بازپرداخت وام از شرکت مطالبه می‌کند و پس از انجام تشریفات و مراحل قانونی، وام را می‌پردازد. البته شرکت پس از دریافت وام باید مطابق برنامه‌ی بانک، اقساط وام دریافتی و سود آن را پرداخت نماید. این فرآیند علاوه بر این که به زمان بسیار طولانی نیاز خواهد داشت هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیم بسیار زیادی را نیز همراه دارد، از جمله این که بازپرداخت اقساط همراه با سود آن، فشار سنگین و ریسک بالایی را به شرکت تحمیل می‌کند. اما روش دیگر تأمین مالی، عرضه‌ی سهام است که بسیار آسان خواهد بود. در این روش کافی است شرکت در بورس پذیرفته شده و از دید سرمایه‌گذاران، عملکرد و آینده قابل قبولی داشته باشد. در این صورت با عرضه سهام جدید شرکت در بورس، این سهام به سرعت به فروش می‌رسند و شرکت می‌تواند به راحتی و سریع، منابع مالی مورد نیاز خود را تأمین کند. به این ترتیب، شرکت نه تنها اقساطی را پرداخت نمی‌کند، بلکه شرکایی به نام سهامداران دارد که در سود و زیان، با شرکت سهیم خواهند بود.

- دریافت معافیت مالیاتی

براساس قانون، همه شرکت‌هایی که در کشور فعالیت می‌کنند، بخشی از درآمد خود را در قالب مالیات به دولت می‌پردازند. همانطور که قبلاً هم گفته بودیم، به سبب نقش مؤثر بورس در رشد و رونق اقتصادی، قوانین و مقررات متعددی برای تقویت بورس در نظر گرفته شده است. یکی از این قوانین، معافیت مالیاتی برای شرکت‌های بورسی است، به این معنا که شرکت‌هایی که سهام آنها در بورس خرید و فروش می‌شود مطابق قانون کمتر از سایر شرکت‌ها مالیات می‌پردازند و بنابراین، هزینه‌های آنها کاهش و در نتیجه، سود آنها افزایش خواهد یافت. این مزیت، باعث می‌شود تا شرکت‌ها تلاش کنند شرایط لازم را برای ورود به بورس بدست آورده و سهام خود را در این بازار، عرضه کنند.

-کسب اعتماد و شهرت عمومی

به هر شرکتی اجازه عرضه سهام در بورس داده نمی‌شود و شرکت‌ها باید دارای شرایط خاصی باشند، برای مثال، شرکت باید سهامی عام باشد، سودآور بوده و امید به سودآوری آن در آینده هم برای آن شرکت وجود داشته باشد، مدت مشخصی از زمان فعالیتش گذشته و عملکرد قابل قبولی داشته باشد، حداقل سرمایه مشخصی داشته باشند و... چنین شرایطی باعث می‌شود تا مردم به شرکت‌های فعال در بورس اعتماد کنند. این اعتماد است که موجب تمایل سرمایه‌گذاران به خرید سهام آن شرکت‌ها و به دنبال آن توسعه‌ی شرکت‌های بورسی خواهد شد. به علاوه، چون شرکت‌های بورسی در مقایسه با سایر شرکت‌ها، از شفافیت و عملکرد بهتری برخوردار هستند، نهادهای وام‌دهنده مانند بانک‌ها نیز این شرکت‌ها را در اولویت اعطای تسهیلات قرار می‌دهند. همچنین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس معمولاً در مقایسه با سایر شرکت‌ها، از شرایط اطلاع‌رسانی و تبلیغاتی مناسب‌تری برخوردار هستند، زیرا اطلاعات آنها بصورت مستمر از طریق رسانه‌های مختلف به مردم منعکس می‌شود که این موضوع، می‌تواند امتیازی ویژه برای آنها محسوب شود.

مفهوم ریسک و بازده، در سرمایه‌گذاری

در مطالب گذشته، ضمن معرفی تاریخچه پیدایش بورس در ایران و جهان، مزایای سرمایه‌گذاری در بورس را به طور مفصل تشریح کردیم. همچنین گفتیم که در بورس اوراق بهادار، نوعی از دارایی با عنوان دارایی مالی یا اصطلاحاً دارایی کاغذی خرید و فروش می‌شود. سهام، اوراق مشارکت و سایر انواع اوراق بهادار، از جمله این دارایی‌های مالی هستند. همچنین اشاره شد که ارزش دارایی مالی، به پشتوانه یک دارایی دیگر تعیین می‌شود.

برای مثال، ارزش سهام یک شرکت به عملکرد شرکت مذکور بستگی دارد و با بهبود و یا ضعف عملکرد شرکت، ارزش سهام آن هم بالا و پایین می‌رود. بنابراین، در انتخاب یک دارایی مالی مثل سهام، توجه به اطلاعاتی که می‌تواند بر قیمت آن دارایی تأثیرگذار باشد، بسیار حائز اهمیت است، چون تصمیم‌گیری براساس اطلاعات می‌تواند تا حد زیادی ریسک سرمایه‌گذاری شما را کاهش دهد. اما ریسک، چیست؟ و چگونه می‌توان ریسک سرمایه‌گذاری در بورس را کاهش داد؟ در یک تعریف بسیار ساده، ریسک، احتمال محقق نشدن پیش‌بینی‌هاست. برای مثال، فرض کنید قیمت سهام شرکت الف در حال حاضر ۱۵۰ تومان است. شما پیش‌بینی می‌کنید که قیمت سهام این شرکت در ماه آینده به ۱۶۰ تومان برسد و براساس این پیش‌بینی، اقدام به خرید سهام می‌کنید. در اینجا دو حالت ممکن است رخ دهد: یا سهام مزبور در ماه آینده به ۱۶۰ تومان یا بالاتر از آن می‌رسد که در این صورت شما ریسک سرمایه‌گذاری را با موفقیت پشت سر گذاشته‌اید و به اصطلاح ریسک سرمایه‌گذاری شما صفر بوده است یا اینکه پیش‌بینی شما محقق نمی‌شود و سهام آن شرکت با قیمتی کمتر از آنچه پیش‌بینی کرده بودید، به فروش می‌رسد. مثلاً در ماه آینده قیمت سهام مزبور به ۱۵۵ تومان می‌رسد. در این صورت پیش‌بینی شما با ۵۰ درصد عدم موفقیت همراه بوده است. بدین ترتیب مشخص می‌شود که تعریف دیگر ریسک، احتمال عدم موفقیت است. هر اندازه احتمال عدم موفقیت در سرمایه‌گذاری بیشتر باشد، اصطلاحاً ریسک سرمایه‌گذاری بیشتر خواهد بود.

بنابراین، با دقت در مفهوم ریسک می‌توان به دو نکته اساسی پی برد:

- پیش‌بینی صحیح نقش بسیار زیادی در کاهش ریسک سرمایه‌گذاری دارد
 - چون لزوماً همواره پیش‌بینی‌ها بطور کامل منطبق بر واقعیت نخواهد بود، لذا فردی که قصد دارد با خرید سهام در بورس سرمایه‌گذاری کند، باید توانایی پذیرش ریسک را داشته باشد.
- البته در آینده، بیان خواهیم کرد که در سال‌های اخیر و با طراحی برخی شیوه‌های جدید سرمایه‌گذاری در بورس، امکان سرمایه‌گذاری بدون ریسک در بورس هم برای افراد فراهم شده است. اما به هر حال، باید توجه داشت که موضوعی تحت عنوان ریسک، همواره باید در سرمایه‌گذاری‌ها مدنظر قرار گیرد.

اما در کنار مفهوم ریسک، مفهوم دیگری نیز همواره در ادبیات سرمایه‌گذاری مورد استفاده قرار می‌گیرد؛ مفهومی به نام بازده. منظور از بازده، درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری است. در برنامه‌های قبل، توضیح دادیم که فردی که سهامی را خریداری می‌کند، از دو محل، کسب درآمد می‌کند: اول دریافت سود نقدی سالانه و دوم، درآمد ناشی از افزایش قیمت سهام. مجموع این دو را بازده می‌گویند. مثلا فرض کنید فردی، سهام شرکتی را به قیمت ۱۵۰ تومان خریداری می‌کند. اگر این شرکت در پایان سال، به ازای هر سهم، ۱۵ تومان سود نقدی به سهامدارانش بدهد و قیمت سهم هم در پایان سال، به ۱۹۵ تومان برسد، بنابراین بازده سرمایه‌گذاری فرد در مجموع ۴۰ درصد بوده است، ۱۰ درصد بازده ناشی از دریافت سود نقدی و ۳۰ درصد بازده ناشی از افزایش قیمت سهام. فرض کنید شما به جای خرید سهام یک شرکت، اوراق مشارکت را از بانک خریداری کرده‌اید و نرخ سود سالانه اوراق مشارکت هم ۲۰ درصد تعیین شده است. مشخص است که بازده سرمایه‌گذاری شما در یک سال از طریق اوراق مشارکت ۲۰ درصد خواهد بود. در واقع، در اوراق مشارکت، برخلاف سهام، قیمت خود اوراق مشارکت ثابت است و سرمایه‌گذار، فقط سود ثابتی را در فواصل زمانی تعریف شده دریافت می‌کند. سؤالی که مطرح می‌شود این است که چرا باید یک نفر سهامی را خریداری کند که ۴۰ درصد بازده دارد ولی فرد دیگری به ۲۰ درصد بازده راضی می‌شود؟ اگر از شما چنین سؤالی را بپرسند، چه جوابی دارید؟ احتمالا پاسخ می‌دهید:

-از کجا معلوم که سهام شرکت موردنظر، حتما ۴۰ درصد بازدهی داشته باشد؟

-اگر قیمت سهم برخلاف پیش‌بینی‌ها، به ۱۹۵ تومان نرسید، چه می‌شود؟

-اگر شرکت سود نقدی کمتری از مقدار پیش‌بینی شده توزیع کرد، تکلیف چیست؟

- خرید اوراق مشارکت، حداقل این تضمین را دارد که قطعا ۲۰ درصد بازدهی به دست خواهد آمد و پاسخ‌هایی از این دست.

اما با وجود همه این تردیدها، بسیاری سرمایه‌گذارانی که ترجیح می‌دهند بجای دریافت بازدهی ۲۰ درصدی بدون تحمل ریسک، ریسک بیشتری را متحمل شوند و در ازای پذیرش این ریسک، بازدهی بیشتری بدست آورند. به همین علت است که به بازده، پاداش ریسک هم می‌گویند؛ یعنی کسب بازدهی بیشتر، در ازای پذیرش ریسک بیشتر و کسب بازدهی کمتر، در ازای پذیرش ریسک کمتر.

در مطالب آتی، بیشتر درباره رابطه ریسک و بازده و نقش آن در سرمایه‌گذاری صحبت می‌کنیم.

پیشتر، مفهوم ریسک و بازده را توضیح دادیم و با بیان یک مثال ساده، گفتیم که بین ریسک و بازده، رابطه مستقیمی وجود دارد، به این معنا که پذیرش ریسک بیشتر از سوی یک سرمایه‌گذار، به معنای انتظار وی برای کسب بازدهی بالاتر است و در مقابل، پذیرش ریسک کمتر از سوی سرمایه‌گذار، به معنای آن است که وی، به کسب بازدهی پایین‌تر نیز رضایت دارد. توجه داشته باشید که همه تصمیمات سرمایه‌گذاری براساس روابط میان ریسک و بازده صورت می‌گیرد؛ زیرا از یک‌سو سرمایه‌گذاران به دنبال حداکثر کردن بازده خود از سرمایه‌گذاری هستند و از سوی دیگر، به علت شرایط عدم اطمینان که بر بخش عمده‌ای از فضای سرمایه‌گذاری حاکم است، با ریسک مواجه‌اند. با این اوصاف، آنچه که بسیار اهمیت دارد، این است که سرمایه‌گذار براساس میزان ریسک‌پذیری خود، گزینه‌های مناسب برای سرمایه‌گذاری را انتخاب کند. افرادی که تحمل پذیرش ریسک را دارند، می‌توانند مستقیماً اقدام به خرید سهام کنند ولی به کسانی که تحمل پذیرش ریسک ندارد، توصیه نمی‌شود که مستقیماً سهام بخرند، چون قیمت سهام همواره در حال نوسان است و سود تضمین شده‌ای به آن تعلق نمی‌گیرد. برای چنین افرادی سرمایه‌گذاری بدون ریسک مناسب است که نمونه آن می‌تواند خرید اوراق مشارکت باشد. سود اوراق مشارکت به فرد پرداخت می‌شود و هیچ‌گونه ریسکی نسبت به کاهش سود یا از دست رفتن اصل سرمایه وجود ندارد. بنابراین شاید بتوان گفت اولین و مهمترین گام برای سرمایه‌گذاری در بورس، شناخت کافی از ویژگی‌های فردی و تصمیم‌گیری براساس این ویژگی‌هاست. نمودار زیر رابطه بین ریسک و بازده مورد انتظار یک سرمایه‌گذار را نشان می‌دهد: دایره سبز، بیانگر زمانی است که این سرمایه‌گذار، تمایل به پذیرش هیچ میزان ریسکی ندارد. این نمودار نشان می‌دهد که فرد مذکور در شرایط عدم پذیرش ریسک، انتظار دارد حداقل ۲۰ درصد بازدهی به دست آورد. فرد در این حالت ممکن است به خرید اوراق مشارکت روی بیاورد. دایره نارنجی، شرایطی را نشان می‌دهد که فرد مذکور، حاضر به پذیرش مقداری ریسک شده است، در این حالت، وی انتظار خواهد داشت که حداقل ۴۰ درصد بازدهی، بدست آورد، یعنی ۲۰ درصد بازدهی بیشتر از حالتی که هیچ‌گونه ریسکی متحمل نشده بود. اما دایره قرمز، بیانگر شرایطی است که فرد مذکور حاضر شده است ریسک بسیار بیشتری را بپذیرد، در چنین شرایطی، وی انتظار دارد پاداش مناسبی در ازای پذیرش این میزان ریسک دریافت کند، بنابراین حداقل بازدهی مورد انتظار وی، عددی مثل ۶۰ درصد خواهد بود. این نمودار

به خوبی نشان می‌دهد که چگونه افراد پس از درک کامل و واقع‌بینانه نسبت به ویژگی‌های فردی و میزان ریسک‌پذیری خود، می‌توانند شیوه مناسب برای سرمایه‌گذاری را انتخاب کنند. نکته‌ای که باید به آن اشاره شود، این است که امروز خوشبختانه در بورس برای همه افراد، با سطوح مختلف ریسک‌پذیری، امکان سرمایه‌گذاری وجود دارد، یعنی حتی افراد بسیار ریسک‌گریز، افراد بسیار ریسک‌پذیر و افرادی که در بین این طیف سطوح ریسک‌پذیری متفاوتی دارند، همگی می‌توانند با انتخاب شیوه مطلوب خود، اقدام به سرمایه‌گذاری در بورس نمایند؛ سرمایه‌گذاری‌ای که بطور کامل منطبق بر ویژگی‌های فردی آنها باشد. البته باید توجه داشت که راه‌های بسیار زیادی نیز برای کاهش ریسک سرمایه‌گذاری در بورس وجود دارد که در آینده، به آنها اشاره خواهیم کرد.

تفاوت افراد ریسک‌پذیر و ریسک‌گریز

همانطور که قبلاً توضیح دادیم، افراد باید قبل از شروع سرمایه‌گذاری در بورس، ارزیابی کنند که تا چه اندازه توانایی پذیرش ریسک یا اصطلاحاً عدم موفقیت را دارند. سپس در قالب یک نمودار توضیح دادیم که یک سرمایه‌گذار، هر اندازه که ریسک بیشتری بپذیرد، انتظار دارد بازده بیشتری را به عنوان پاداش ریسکی که متحمل شده است، دریافت کند. اما سرمایه‌گذاران، الگوهای ریسک‌پذیری متفاوتی دارند، برخی از آنها ریسک‌پذیرند، برخی ریسک‌گریز و برخی هم بی‌تفاوت نسبت به ریسک. افراد ریسک‌پذیر به دلیل بالابودن میزان بازدهی موردانتظارشان، معمولاً به سرمایه‌گذاری‌هایی مثل سپرده‌های بانکی، خرید اوراق مشارکت و ... تمایل ندارند. این دسته از افراد عموماً سرمایه‌گذاری در بورس را ترجیح می‌دهند، بنابراین تجزیه و تحلیل و تعیین ریسک سرمایه‌گذاری برای این گروه از سرمایه‌گذاران بسیار اهمیت دارد. در مقابل، افراد ریسک‌گریز بیشتر علاقه‌مند به سرمایه‌گذاری در سپرده‌های بانکی یا خرید اوراق مشارکت هستند، چون این‌گونه سرمایه‌گذاری‌ها تقریباً هیچ‌گونه ریسکی را متوجه آنها نمی‌کند و بازدهی‌اش، تضمین شده است. گروه سوم هم افراد بی‌تفاوت به ریسک هستند، افرادی که به دلایل مختلف، هیچ عکس‌العملی نسبت به فرصت‌های سرمایه‌گذاری و ریسک‌های مترتب بر آن از خود نشان نمی‌دهند. نمودار زیر تفاوت بین الگوهای تصمیم‌گیری یک سرمایه‌گذار ریسک‌پذیر را در مقایسه با یک سرمایه‌گذار ریسک‌گریز، به خوبی نشان می‌دهد:

به این نمودار خوب دقت کنید. شما چه برداشتی از این نمودار دارید؟ فکر می‌کنید سرمایه‌گذار (الف) ریسک‌پذیرتر است یا سرمایه‌گذار (ب). احتمالاً درست حدس زده‌اید. سرمایه‌گذار (الف) در مقایسه با سرمایه‌گذار (ب) (ریسک‌پذیرتر است. اما چرا؟ اگر به نمودار دقت کنید، متوجه خواهید شد که سرمایه‌گذار (الف) حاضر است

در ازای دریافت ۳۰ درصد بازدهی، به میزان مشخصی ریسک کند، درحالیکه سرمایه‌گذار (ب) در صورتی حاضر است همان اندازه ریسک را متحمل شود که حداقل ۴۵ درصد بازدهی کسب کند، یعنی ۱۵ درصد بازدهی بیشتر از سرمایه‌گذار (الف). همچنین سرمایه‌گذار (الف) در صورتی که ۴۰ درصد بازدهی کسب کند، حاضر خواهد شد ریسک بالاتری را بپذیرد، درحالیکه سرمایه‌گذار ب در صورتی ریسک بالاتر را خواهد پذیرفت که حداقل ۶۵ درصد بازدهی بدست آورد. نتیجه مشخص است: سرمایه‌گذار (الف) در مقایسه با سرمایه‌گذار (ب)، راحت‌تر ریسک می‌کند. بنابراین ریسک‌پذیرتر است. بنابراین هرچه شیب این نمودار کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که سرمایه‌گذار قدرت ریسک‌پذیری بالاتری دارد. همانطور که اشاره شد، نخستین گام برای سرمایه‌گذاری، آن است که از میزان تحمل ریسک خود مطلع شوید. بد نیست شما هم نمودار میزان ریسک‌پذیری خود را ترسیم کنید تا مشخص شود تا چه اندازه، حاضر به پذیرش ریسک در ازای دریافت بازدهی مشخصی خواهید بود. برای این کار در نظر بگیرید که اوراق مشارکت، سود سالانه ۲۰ درصدی را تضمین می‌کند؛ حال اگر تصمیم بگیرید بجای اوراق مشارکت، سهام خریداری کنید، این اقدام باید چه مقدار سود بیشتر از سود اوراق مشارکت نصیب شما کند تا حاضر شوید ریسک خرید سهام را بپذیرید؟ اطمینان داشته باشید چه ریسک‌پذیر باشید و چه ریسک‌گریز، امکان سرمایه‌گذاری در بورس برای شما وجود خواهد داشت. کفایت سرمایه‌گذاری شما با میزان ریسک‌پذیری شما همخوانی داشته باشد.

www.googlekalayab.com

موسسه فرهنگی اقتصادی فکربرتر

www.hoseinakbarpur@yahoo.com

www.fekrebartarmail@gmail.com

۰۹۱۷۰۷۱۷۸۰۰ حسین اکبرپور

www.googlekalayab.com

منبع: تالار مجازی بورس ایران